

Täysistunto

Tiistai 21.11.2017 klo 14.00—18.00

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 10/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 10/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.44 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on yksi niistä lakipaketeista, joita hallitus on pitänyt työllisyyspolitiikkansa kulmakivenä — ei ehkä kulmakivenä mutta työvoimapuolen tapahtumien helmenä, mutta tähän ei ole uskallettu kirjoittaa työllisyysvaikutuksia, vaan on arvioitu, että niitä saattaa olla. Tai saattaa olla, että niitä ei kovin paljon ole, jos lukee tuota hallituksen esitystä.

Sinänsä nämä esitykset ovat ihan hyviä yhtä lukuun ottamatta. Elikkä meillä nyt jo on olemassa työttömälle tarjottu liikkuvuusavustus, joka mahdollistaa sen, että jos onnistuu löytämään työtä kauempaa kotipaikkakunnastansa, niin voi jonkun aikaa saada tukea tähän. Tätä on käytetty hyvin vähän. Varmaan yksi syy on se, että työttömät eivät ole tienneet sen olemassaolosta välttämättä, toisaalta se, että tuki on aika vähäinen, ja toisaalta se, että silloin jos pitkästä työttömyydestä työllistyy, työllistyy usein matalapalkkaiseen työhön ja on hankala mennä hyvin pitkän matkan päähän työhön. No, nyt esitetään, että tämä olisi mahdollista myös osa-aikatyössä. Sinänsä se on ihan hyvä asia, mutta ongelma on se, että on vielä vaikeampaa ottaa pienipalkkaista osa-aikatyötä pitkän matkan ja kalliin matkan päästä vastaan, joten oletettavaa on, että tämän käyttö ei suuresti lisääntyy. Vaikka perusajatus on hyvä, silti sen toimivuus, koska tuki on pieni, on heikko.

Toinen esitys on se, että työttömyysturvalla voisi helpommin aloittaa yrityksen. Tässä ei ole uskallettu arvioida työllisyysvaikutuksia. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kävi tätä läpi ja piti sitä sinänsä hyvänä esityksenä, mutta kun meillä kuitenkin on olemassa starttiraha jo nyt, näiden suhde näyttäytyi vähän kummallisena. Hyvä puoli tässä esityksessä on se, että tämä vähentää varmasti työhallinnon taakkaa selvittää sitä, työllistyykö yrittäjänä kokopäiväisesti vai osa-aikaisesti vai miten, vaan sen neljä kuukautta voi ihan automaattisesti työttömyysturvalla rauhassa perustaa yritystä ja toimia yrittäjänä. Mutta niin on voinut starttirahallakin tehdä. Tosin se on ollut päätöspäätösperusteinen, eli TE-hallinnossa on päätetty, saako sen starttirahan vai ei. No, tämän vapaan ja starttirahan suhde on sellainen, että neljä kuukautta saa työttömyysturvan suuruista etuutta mutta jos yritystoiminnasta tulee tuloja, tuo etuus sovitellaan yhteen, elikkä yritystulo leikkaa tuota työttömyysturvaa. Start-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2017 vp

tirahassa näin ei ole, vaan starttirahan on saanut pitää kokonaisuudessaan. Tässä työtön varmasti joutuu miettimään, kumpi hänelle on edullisempi asia. Helpompi on ottaa tämä neljä kuukautta, mutta starttirahan kautta varsinkin pienituloinen ihminen saattaa saada enemmän hyötyä itsellensä.

No, voiko sitten starttirahan saada käytettyään tätä etuutta? Siihen vastaukset olivat kyllä luvalla sanoen aika sekavia valiokunnassa, kun tätä käsiteltiin, ja toivon, että siihen löytyy selkeä linjaus. Lähtökohta oli se, että jos yrittäjäaikaana pystyy osoittamaan, että on osa-aikainen yrittäjä, sen jälkeen ikään kuin arvioitaisiin yrittäjän oman arvion kautta sitä, onko tuo yritystoiminta kokoaikaista vai osa-aikaista. No, tämä on aika kummallinen menettely, kun sitten niiden kohdalla, jotka eivät olisi käyttäneet tätä etuutta, arvioitaisiin TE-hallinnon näkökulmasta. Aika sekavia tällaiset vapaat etuudet usein ovat, vaikka ne sinänsä kuulostavat fiksuilta ja hyviltä.

Näistä ongelmista huolimatta esitys on kannatettava, ja aina kannattaa kokeilla tällaisia byrokratiaa keventäviä malleja, mutta tämä varmasti kyllä jättää starttirahan taakseen ainakin siinä työttömyyden alkuvaiheessa, jos yrityksiä perustetaan.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esitti, että olisi ollut mahdollisuus päästä tämän järjestelyn piiriin, jos yrityksen on aloittanut jo siinä vaiheessa, kun on vielä irtisanomisaika päällä, mutta sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi, että se lisäisi todennäköisesti valtion ja kassojen kustannuksia, eikä siihen siitä syystä lähtenyt mukaan. No, tämä järjestely saattaa johtaa siihen, että yritys perustetaan hieman myöhemmin kuin se olisi voitu perustaa, mutta luulen, että ne viiveet tästä näkökulmasta ovat pieniä eikä tästä kovin suurta haittaa siitä näkökulmasta tule.

Hallitus on luvannut eduskuntaan esityksen, jossa työtön voisi helpommin opiskella työttömyysturvalla. Tuota esitystä ei ole vielä tullut, mutta tähän pakettiin kuuluu pykälä, jotka liittyvät erityisesti ammatillisten opintojen päätoimisuuden arviointiin. Itse asiassa hallituksen esitys olisi vaikeuttanut työttömyysturvalla opiskelua. Sinänsä on selkeää, että ammatilliset opinnot lasketaan käytännössä aina kokoaikaisiksi, ellei voi lukea hyväksi niitä varhempia opintoja, mitä on jossakin suorittanut, ja siitä näitä selvitysvelvollisuuksia ei tule, mutta ongelma on se, että silloin myöskään ei voi työttömyysturvalla koskaan opiskella.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta onneksi korjasi pienen virheen, joka täällä oli, koska laki oli rakennettu siten, että opintotukilakiin olisi tehty muutoksia, mutta opintotukilakiin ei ole tehty niitä muutoksia, joita tämän lain valmistelussa oli luvattu, joten tämä korjaus tänne sisään on tehty.

Mielestäni pitää seurata tätä työttömyysturvalla opiskelun ja ammatillisten opintojen välitilaa, koska on riskinä se, että jatkossakin meillä on ihmisiä, jotka eivät saa työttömyysturvaa eivätkä myöskään saa opintotukea, koska heidän opiskelunsa on niin vähäistä. Tämä on kerrassaan kestävä tilanne. Toivon, että jos näitä ilmenee, ne korjataan välittömästi.

17.50 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov kuvasi yksityiskohtaisesti ja asiantuntevasti kaikkea sitä, mitä tämä esitys pitää sisällään. Varmasti oli tärkeää juuri tämä viimeinenkin havainto sen suhteen, että pitäisi katsoa, ettei sitten tule sellaisia tilanteita, että henkilö ei saa kumpaakaan. Nämähän ovat tietenkin niitä kohtuuttomia. Itse kun en näissä kummassakaan valiokunnassa ole läsnä, niin minun on mahdotonta kaikkia yksityiskohtia hahmottaa mutta periaatteet kyllä, ja tuo on tärkeä havainto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 121/2017 vp

Mutta kiinnitin huomiota myös siihen, mitä edustaja Filatov aluksi sanoi, että tämä on niitä esityksiä, joiden työllisyysvaikutuksia ehkä hallitus itsekään ei niin kauheasti arvioi. Varmasti kaiken kaikkiaan viitaten siihen edelliseenkin keskusteluun veropuolelta pitäisin hyvin tärkeänä, että hallitus kaikessa politiikassaan maksimoisi työllisyysvaikutukset, koska uskoisin, että muutaman vuoden passiivisuus tässäkin suhteessa on saattanut meidät siihen tilanteeseen, että talous ehkä meillä vähän hitaammin sitten nousee kuin muualla ja varmasti kipakat toimet ja työllisyys aina etunenässä pitäisi näissä asioissa edetä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 121/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.